

GUY REWENIG  
**A lángoló katedrális**

Az ősz mondhatni rosszul kezdődik. Linda elhúzott. Provence-ba, egy röplabdázóval. „Örökre”, ahogy írta. Ez benne volt a pakliban. Lindának sosem jött be a művészelemem. Kapcsolatunk fél évig tartott, egy perccel sem tovább. Jókat hülyültünk, elvöltünk, mint az állat. Még most is szeretem, szeretem ugyanúgy, mint az összes többi nőt, akik akárcsak egy pillanatra is el bírtak viselni engem. Csaó. Itt a szeptember, de még tombol a nyár. A fák roskadoznak a súlyos hőségben. A szűnyogok már nem is csípnek, hanem elevenen nyúznak meg, lehántják vállamról a bőrt, mintha fullánk helyett vasreszelőjük nőtt volna. Táncoltatom az összetekert újságot lapockáimon, hol jobbra, hol balra csapok egyet. Hiába is hadakozok az átkozott banda ellen, a mocskok mind jobban kidekorálják a tarkómat. Kibirhatatlan. Ha nem csapdosok, hamarosan úgy feldagad a nyakam, mintha hirtelenjében leakasztottam volna egy takaros mumpszot. Mi több, az apraja már nem éri be vállammal, háttammal vagy derekammal. Ezek a dühödt fenevadak becélözzák a fülcimpámat, majd hipp-hopp, benn teremnek a járatban, mintha valami alagúton akarnának átkelni. Az még hagyján, hogy a fületem alagútnak nézik. Egye fene, húzódjanak be a hallójárataimba, ha árnyéka vágnak. De azt már nem vágom, abszolúte nem vágom, miért nem tolatnak vissza, mikor leesik végre, hogy zsákutcába kerültek! Egyszerűen az lenne a logikus, hogy feladják, hogy elhúzzanak a terepről, vagy legalábbis húzzanak szépen át a fülkagylóm külső részére, és ott folytassák ezt a kegyetlen testépítést.

Erről szó sincs! A rohadékok, amint fülön belül kerülnek, elkezdenek eszelősen motoszkálni, döfködni, és iszonyatos zajt csapnak az érzékeny kürtő belsejében. Ez a zümmögés egyszerűen tűrhetetlen. Undorító! Egyszer egy regényben azt olvastam, hogy egy kislány majdnem megbolondult, mikor fejére esett egy bogarrakkal teli légyapír, és teljesen beleragadt a hajába. Egy félhulla légy rákezde a zizerélést közvetlenül a füle mellett! Annyit mondhatok, olyan érzés az, mintha az ember lelkét fordítanak ki, mintha az idegszálaikat nyiszálnák egyenként cafatokra! Ami azt illeti, én is átmentem már a tűzkeresztségen. Éppen két hete hazánk Oesling nevezetű északi részében jártam, és miközben a bozótos kellős közepén nyugodalmasan szedegettem a szedret, egy átkozott szűnyog alattomosan rátámadt a fülemre. Az eleven kis ütve fűrő sepec benn volt a labirintus mélyén, és máris elkezdte sorozni a dobhártyá-

mat. Mintha bontókalapáccsal vésnék az agyamat. Tiszára bemajréztam! Első menetben bedugtam az ujjam a fülembe, próbáltam elkapni. Öreg hiba volt! Csak annyit értem el, hogy még beljebb kergettem: határozottan éreztem, hogy az a szemét kiosont a hátsó kijáraton, és jelenleg az agybarázdáimban cirkulál. A rettenetes ricsaj egy pillanatra abbamaradt, ám aztán annál hangosabban kezdte rá. Kétszer olyan hangosan! Háromszor olyan kegyetlenül!

Leírhatatlan érzés. Mintha egy propeller, egy ventilátor, egy köszörű működné a fülemben! Bepánikoltam. Üvöltöttem, mint az eszement. Menekülni akartam, elhúzni abból a bokorból. De a sok tövis beleakadt a nadrágom szárába. Minél eszeveszettebben kapálóztam, az indák annál szorosabban öleltek. A szederrel színültig telt kis vödör, melyet annyi ügyvel-bajjal tornásztam fel az ágak közé, hirtelen leborult. Három kiló szeder – két óra szorgos gyűjtőmunka hozadéka – zuhogott a nyakamba. Mindez még nem lett volna tragikus, lévén hogy az elején elővigyázatosságból levettem az ingemet, és félmeztelenül ügyködtem a bozótosban. Ám a szeder (sok húsos, gyönyörű, hatalmas, hamvaslila boggyó, olyan érettek, hogy szinte érintésre levet eresztenek!) már kissé összelottyadt és bordó lében úszkált a vödör alján. Ez a szirup most átáztatja a sliccemet, ezernyi festékpatakja végigcsurog nadrágomon, és lábszárig, térdkalácsig összefoltozza a szövetet. Először meg se bírtam moccanni. Csak üvöltöttem, mint egy elmebeteg. A szűnyog meg motoszkál tovább odabenn a fülemben! Gyilkos! Csíp, mint a veszett fene. A fájdalomtól kis híján összerogytam (na jó, némi túlzással, hiszen a bozót tüskés polipkarjai megtartottak állva). „Kinyírlak, te rohadék!”, üvöltöttem, majd ujjamat belefúrtam fülnyílásomba. Olyan erővel túrtam bele a ragacsos vájába, hogy valami mintha reccsent volna belül a fejemben. Az jutott az eszembe: „Most vagy átszakítottam a dobhártyámat, vagy kifingott végre a nyavalyás dög”.

Az ujjam mintha csurom véres lett volna, ahogy kihúztam a fülemből, ami nem csoda, hiszen előtte végigtapogattam szederlé áztatta nadrágomat. Mindenesetre besokalltam, egyetlen vágyam hazamenni, haza, haza végre! Jó negyed órába telt, mire kiszabadítottam magam a bozótosból. Végül az utolsó tüskét is kiteptem a nadrágom vásznából: akkor vettem csak észre, hogy lábam a nagy kapálózás közepette beszorult a vödörbe. Úgy fogta a cipőmet, mint valami satu. Minthogy lehajolni nem tudtam, sántikálva, vödörbe szorult lábbal bicsegettem ki a bokorból. Aztán lerogytam a földre, és két kézzel próbáltam leráncigálni a kis kék vödört, majd egy vakondtúrásra tettem. Aztán felálltam, hatalmas lendülettel nekifutottam, és akkorát rúgtam a műanyag-

edénykébe, hogy a bozót legmélyén landolt, nagy adag földgöngy kíséretében.

Mondhatom, jól esett. Örömöm azonban hamar elilliant, amint végignéztem vastagon összepacsmagolt testemen: szomorú látványt nyújtott. Mintha most léptem volna ki a vágóhídról. Ráadásul vonattal jöttem! Bizony, nem ültem kocsiba, a legújabb divat szerint ottahagytam szép engedelmesen a garázsban: közlekedjünk környezetbarát módon! Csak semmi ólmot az anyatermesztetbe! Bár ami engem illet, korántsem környezetvédelmi okokból ültem vonatra. Egyszerűen szerettem volna átélni, amint mellkasomat düllesztve, kezemben nagy vödör szederrel belépek a kupéba, felcsapom a lehajtható asztalkát, felteszem rá a termést, és az utasok ámuló tekintetének keresztútjében élvezem a hatást. Már kiskölyök koromban is szükségét éreztem, hogy megmutassam másoknak, mit szedtem vagy gyűjtöttem. Nyaranta órák hosszat keringtem a Mondercange környéki mezőkön, egész egyszerűen virágot szedtem. Mindannyiszor olyan hatalmas csokrot sikerült összeállítanom, hogy alig tudtam összefogni a sok száz szarát valami öreg spárgával vagy hajgumival. Ám amint ezzel a kényes művelettel végeztem, lóhalálában Esch felé vettem az irányt, átölelve, mellkasomhoz szorítva a csokrot. Közben orrlíkamban virággillat kavargott – ekkor jött a virágszedés legkellemesebb része. Mikor kifulladásra Eschbe értem, sosem a legrövidebb utat választottam hazafelé. Dehogy! Inkább lassú, méltóságteles léptekkel minimum kétszer végigmasíroztam a rue Alzette-en, a Városházától a Brill térig és vissza. Az emberek odavoltak az ámulattól. Mániám volt ugyanis, hogy csak különlegesen hosszú szárú virágokat szedtem. Kiváltképp odavoltam a margarétákért, mert olyan magasra megnőttek, hogy mikor odaálltam melléjük, az államat cirógatták. Az embereket lenyűgözte, amint csokrommal elvonultam előttük, majd kiguvadt a szemük. Egy napon az egyik arra járó még le is fotózott. Három napra rá a kép ott virított az újságban. A kommentár így szólt: „Csellengő csokor”. Csak a kezem látszott meg a karom egy része. Se a fejem, se az arcom, se semmi, még a cipőm se, semmi, de semmi! „Mögötte egy poronty” – silabizáltam. „Mi az, hogy poronty?” – kérdeztem anyámtól. Majd megszakadt a nevetéstől. Én meg retentő dühbe gurultam. Azt hiszem, ez az eset megalapozta az írott sajtó objektivitásával kapcsolatos szkeptikus álláspontomat. S bár magát a szót még nem ismertem, ettől fogva tudtam, mi az, hogy manipuláció. Az a pasas direkt fotózott le úgy, hogy ki se látsszak a csokor mögül. Leguggolt, mit leguggolt, a pofája a járdát verdeszette, csak hogy a csokor nagyobbak tűnjön, mint a valóságban. Rájöttem, taktikát kell változtatnom:

ettől fogva mindig két csokrot szedtem, és a vállamon cipeltem őket, beékelve közéjük fejemet. Így aztán csak a vak nem láthatta arcomat a zöld szarak között. Ám a továbbiakban átok ült rajtam. Soha többé senki nem fotózott le a rue Alzette-en.

Most meg itt állok a szederbokornál, mint egy idióta, és az órát vizslatom. Ötkor megy a következő vonat. Több mint fél óra, míg az állomásra érek. Odáig tiszta a levegő. A pályaudvar viszont tele van kirándulókkal, akik mostanáig önlábúlag caplattak a környéken. Már messziről hallani kotkodácsolásukat. A napsütéstől úgy meglágyult az agyuk, hogy már csak picsafasz-vicekre futja. Alig nyitom ki a kis váróterem ajtaját, máris rám szegeződik minden szempár, a díszes társaság tucatnyi, guvadó szemgolyója, mind olyan fagyosak, mintha valami jéghegy lennének. Néma csend. Senki se moccan. Dermedten állnak, kirándulóbotjuk a földbe gyökerezett. Fennhangon és jól érthetően „Jóestét!” köszöntem, csak hogy hangyányit oldjam a hangulatot. Hiába. Mindenki a sliccemet mustrálta, nyilván attól tartottak, hogy bármely pillanatban előszökkenhet belőle maga az ördög. Diszkrétan odapislantok én is. Kész vérfürdő. Ráadásul drapp nyári nadrág volt rajtam. Világos alapon még feltűnőbb volt a hatalmas szederfolt, mintha csak gránát nyisszantotta volna le a tökömet. Egy idősebb pasas közelebb jött, fehér volt, mint a fal, és remegő hangon így szólt: „Bocsássa meg, gondolja, hogy... gondolja... úgy értem... biztos, hogy az ön állapotában nem ártalmas az utazás?” Elröhögtem magam, és azt feleltem: „Csak nem képzeled, hogy egy ilyen apróság miatt nem ülök fel a vonatra!” Az utasok halkán pusmogni kezdtek, az egyik nő pedig az állomás előtti telefonfülkéhez szaladt. Én viszont azt tettem, amit mindenki más, kimentem a peronra, és vártam a vonatot.

Egy teljesen üres kupéban találtam helyet. A csomagtartón újság hevert. Szétteregettem a térdemen, így a hírek eltakarták a hatalmas foltot. Az első állomáson vége lett a magánynak. Egy asszony jött be két gyerekkel. Hogy eltereljem róluk a figyelmemet, a szétrnyomott bogár földi maradványai után kutatva egy gyufaszállal turkálni kezdtem a fülemben. A kutya se törődött vele, mit művelek. Megnéztem a gyufaszálat. Egy szűnyogszárnyat láttam a végére ragadva. Mutatóujjammal és nagyujjammal letisztogattam a gyufát, majd felemeltem a hamutartó fedelét, és a szárnyat a csikkek közé pöccintettem. A gyerekek odavoltak az ámulattól. „Bácsi fül!” – mondta izgatottan anyjának az egyik kölyök. „Csend legyen!” – torkolta le az asszony. Nem akartam túlságosan felizgatni a gyerekeket, így hát a gyufaszálat becsúsztattam ingem zsebébe. „Elnézést, belenézhetnék?” – kérdezte az asszony a térdemre terített újságra

mutatva. Am mielőtt számat válaszra nyithattam volna, az események felgyorsultak.

Váratlanul kinyílt az ajtó, és a kalauz vagy féltucatnyi kiránduló kíséretében berontott a kupéba. „Kedves aszszonyom, lenne szíves átfáradni egy másik fülkébe, sürgős intézkedést kell foganatosítanunk. Kedves uram, ne izgassa fel magát, csak semmi meggondolatlanság, dőljön kényelmesen hátra, a vonat hamarosan befut az állomásra, a helyi vezetőséget mindenről értesítettük.” Az egyik kiránduló elkezdte a pulzusomat tapogatni, egy másik nedves ruhával törölgette a homlokom. „Mindjárt hozunk egy jó meleg takarót is, úgy ám!” Üvöltöttem: „Kifizettem a jegyemet, bazmeg, szálljanak le rólam!” De már moccani sem maradt időm. A vonatkerekek csikorogtak. Ettelbruck, csak ennyit tudtam leolvasni egy odakinti tábláról, a szűk folyosón keresztül máris beslisszant két mentősegeny. Négy fickó felráncigált az ülésről, és secpec a hordágyon találtam magam. „Hű, bazmeg, gondoltam, tíz pontos szinkronugrás vonatból egyenest a peronra! Ez a két mentős tökéletes összhangban megugrott jó egy métert! Álmodom, vagy mi van? Nem semmi!” De már pakoltak is be a mentőautóba. „Nem lesz semmi baj! Nem lesz semmi baj!” – gagyogott szünet nélkül a fülemben egy ápolónő. Még éreztem, ahogy a nő ujjai megoldják övememet, és a sliccem cipzárját tapogatják, de aztán valami gázálarc-félét nyomtak a pofámba, s a koponyámban egyszerre minden habkőnyű lett. Kútnál is mélyebb verembe zuhantam.

„Szép kis eset!” – szólt az orvos, amikor visszanyertem az eszméletemet. Először nem fogtam az egészet. Úgy leittartak kloroformmal, hogy még most is őszi ködben úszott a világ. Ágyamat csomó fehérköpenyes állta körül. Úgy bámultak, mintha valami roppant jelentőségű nyilatkozatot várnának tőlem. De bedagadt nyelvem meg se moccant a számban, meg aztán nem is igazán tudtam, mit kellene mondanom... A köd lassanként oszladozni kezdett. Nagy nehezen összeszámoltam, hányan vannak a szobában. Őt ápolónő meg a doktor. Úgy néztek ki, mint valami tabernákulum előtt térdeplő minist-

ránszerekek. „Valamit mindenképpen mondanod kell nekik”, gondoltam. „Beszállt a fülemben egy szúnyog” – szólaltam meg végül. Az egész csapat nevetésben tört ki. Ott fetrengtek a röhögéstől. Ezt nem igazán díjaztam. „Mi van már? Mit vihognak itt, mint egy rakás hülye?” Ezek meg juszt is, hasukat fogják neveltükben. „Kész vagyunk, Brennewald úr” – szól a doki. „Dennewald” – ugattam le. „Nocsak, nocsak, szóval már a nevünkre is emlékszünk? Vége a szundizásnak? Na, Dennewald úr, meséljen szépen! Hogy történt a dolog?” „Miféle dolog?” – néztem rájuk, mint egy tulok. „Hát a kasztráció!” – mondta az orvos. „A kasztrációsoda?” – kérdeztem. „Hát, nem volt egy szép látvány, amikor ide behozták” – mondta az orvos. „Hogyhogya nem volt szép látvány?” – kérdeztem. „Az egész alteste, mint egy adag darált hús, mondta, csupa alvadt vér meg húscsapatok. Mint a lecsó. A megmaradt csimbókokat lenyesegettük. Tiszta munka. Amputálva. Nővérke, mutassa meg Dennewald úrnak az új alsó fertályát!”

A szívem megállt a rémülettől. A nővérke felhajtotta a takarót. Fel akartam emelni a fejem, hogy megnézzem, de nem ment. Úgy hevert a párnán, mint valami vasgolyó. Megtapogattam a lábam közét. Még minden megvolt. A doki és a hittanos banda nem bírta tovább. Fuldokló röhögésüktől rázkódni kezdett a felakasztott infúziós palack. „Teljesen új szervet varrtunk fel – tikácsolt a doktor –, vigyázzon vele, eleinte könnyen leeshet.” A köd, mely agyamat megülte, egy csapásra szertefoszlott. Jól láttam, mit művelnek ezek. Egymást hátba csapkodva nevettek. Azt hiszem, ez az eset pedig az orvostudománnyal kapcsolatos szkeptikus álláspontomat alapozta meg. Hogy ne keltsek rossz benyomást, én is velük nevettem. Bár inkább sírni lett volna kedvem. Ennek az anarchista bandának volt pofája hipermangánnal bemázolni a füttyikémet, a tökömet meg körben a szórt is. Igazán nem sajnálták tőlem, mert az elmúlt két hétben hiába csutakoltam, mindmáig nem sikerült teljesen eltüntetni a nyomát.

Lackfi János fordítása

GUY REWENIG (1947) író, drámaíró, esszéista. 1984-ig Esch-sur-Alzetteben dolgozott tanítóként, ma Nospeltben él, szabadúszó író. Németül, luxemburgi nyelven és franciául ír. Regényei közül a *Mass mat dräi Hären* (Hárompapos mise, 1989) egy fokozatosan konformizálódó baloldali értelmiségi és nagyvárosi hóbortban szenvedő édesanyja (aki az amúgy antiklerikális munkás-édesapának hárompapos gyászmisét akar rendezni a főváros katedrálisában) közötti konfliktusra épül, és egy egész generáció küzdelmeinek, benső vívódásainak látélete, alapvető identitásregény, mely ráadásul luxemburgi nyelven íródott. E regény Jean Portante által *La cathédrale en flammes* címmel, a szerző együttműködésével franciára átültetett kiadása szolgál fordításunk alapjául. Roger

Manderscheiddel és Nico Helminggerrel együtt ahhoz a generációhoz tartozik, amely a németről luxemburgi nyelvre átváltva modernre hangszerezte az addig szinte csak szóban használt dialektust. Mint megannyi más kollégája, ő is alkot a szintén luxemburgi nyelvű, satirikus, aktualitásokra érzékenyen reagáló kabaré műfajában. Önmagát mint „a luxemburgi nyelvű irodalom fenegyerekét” határozza meg, vitriolos stílusban ír, olykor a cinizmustól sem riad vissza. Franciául több színmű és tanulmány szerzője, és első verseskötete is ezen a nyelven jelent meg (*Projet pour une Guerre perdue d'avance* – Egy előre elvesztett háború terve, 1978). Kötetbe gyűjtött színművei *Ventilator* (Ventillátor, 1999) címmel jelentek meg.